

Supported by:

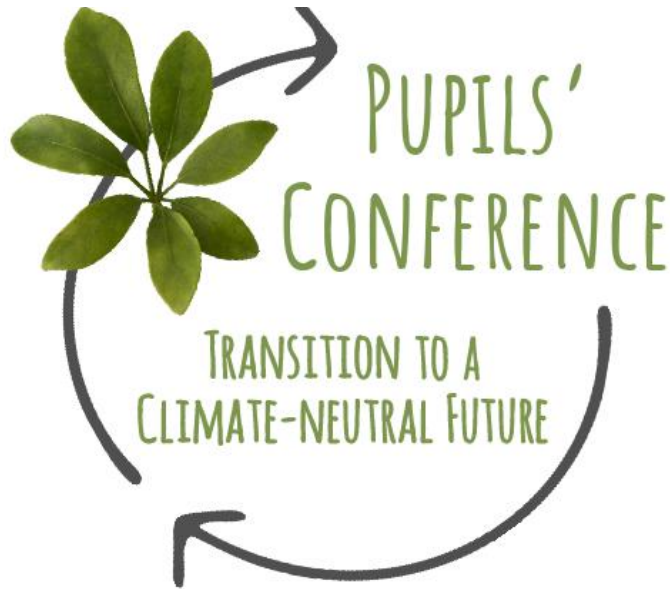

2023 ΕΛΕΥΣΙΣ
EUROPEAN CAPITAL
of CULTURE
2023ELEUSIS.EU

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Μαθητικό Συνέδριο «Μετάβαση σε ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον»

X- Bowling Art Center, Ελευσίνα
9, 10, 11 Μαΐου 2023

Το «Μαθητικό Συνέδριο για τη Μετάβαση σε ένα Κλιματικά Ουδέτερο Μέλλον» διοργανώνεται στο πλαίσιο της «2023 Ελευσίς Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» από το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ) (συντονιστικός φορέας) σε συνεργασία με τις Υπεύθυνες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Αττικής, Α΄ και Γ΄ Αθήνας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης και το Ανεξάρτητο Ινστιτούτο για Περιβαλλοντικά Θέματα (UfU) της Γερμανίας. Η δράση αυτή αποτελεί το **ΜΥΣΤΗΡΙΟ 149** του προγράμματος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας και έχει τεθεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (27473/ΓΔ4/10.3.2023).

Το μεγαλύτερο μέρος του έργου χρηματοδοτείται απ' ευθείας από το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων και Κλιματικής Δράσης με πόρους του προγράμματος European Climate Initiative (EUKI).

HELLENIC REPUBLIC

MINISTRY OF EDUCATION & RELIGION

REGIONAL DIRECTORATE OF PRIMARY AND SECONDARY EDUCATION OF ATTICA
REGIONAL DIRECTORATE OF PRIMARY AND SECONDARY EDUCATION OF CENTRAL MACEDONIA

DEPARTMENT OF
PRIMARY EDUCATION
OF A' DIRECTORATE OF
ATHENS

DEPARTMENT OF
PRIMARY EDUCATION
OF C' DIRECTORATE OF
ATHENS

DEPARTMENT OF
PRIMARY EDUCATION
OF WEST ATTICA
DIRECTORATE

DEPARTMENT OF
SECONDARY EDUCATION
OF EAST THESSALONIKI
DIRECTORATE

SCHOOL ENVIRONMENTAL EDUCATION ACTIVITIES

Εισαγωγή - Σύντομη περιγραφή εκπαιδευτικού προγράμματος - Το Μαθητικό Συνέδριο

Η κλιματική κρίση αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για τον πλανήτη μας και τους κατοίκους του. Όπως αναφέρεται και στο πακέτο Fit for 55 της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που τονίζει την ανάγκη μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου προκειμένου να επιτευχθεί κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, οι επόμενες γενιές θα πληγούν από τις συχνότερες και εντονότερες καιρικές καταστάσεις, δασικές πυρκαγιές, ξηρασίες και πλημμύρες, καθώς και από συγκρούσεις που θα προκληθούν από αυτές σε ολόκληρο τον κόσμο. Η αντιμετώπιση αυτών των κρίσεων αποτελεί, επομένως, ζήτημα διαγενεακής και διεθνούς αλληλεγγύης.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου και την υλοποίηση του μετασχηματισμού που απαιτείται σε ολόκληρη την οικονομία, την κοινωνία και τη βιομηχανία μας, απαραίτητη είναι η συμμετοχή των πολιτών και η ενθάρρυνση των αλλαγών στις καθημερινές τους συνήθειες. Σε αυτές περιλαμβάνονται η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και η αύξηση της χρήσης των συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), τόσο τώρα όσο και στο μέλλον. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal) καθόρισε το σχέδιο στρατηγικής γι' αυτόν τον μετασχηματισμό. Έθεσε τα δομικά στοιχεία για την οικονομία του αύριο με βασικές στρατηγικές για τη βιοποικιλότητα, την κυκλική οικονομία, τη μηδενική ρύπανση, τη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα, το κύμα ανακαινίσεων, τα βιώσιμα τρόφιμα, το υδρογόνο, τους συσσωρευτές, τις υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και πολλά άλλα.

Η ενίσχυση της δράσης για το κλίμα αποτελεί κορυφαία διεκδίκηση των νέων, συμπεριλαμβανομένων των σημερινών εφήβων, οι οποίοι, μέσω των μαθητικών κινημάτων, καλούν τις κυβερνήσεις και την ΕΕ να δράσουν αποφασιστικά και χωρίς καθυστέρηση για την προστασία του κλίματος.

Πώς όμως συνδέεται η κλιματική ουδετερότητα σε έναν τόπο με την πολιτιστική κληρονομιά, την αναβάθμιση του αστικού χώρου, την αναζωογόνηση περιβαλλοντικά και κοινωνικά επιβαρυνμένων περιοχών, την καθημερινότητα στην πόλη και τις σχέσεις των ανθρώπων; Πώς μπορεί να έχουν όλοι οι κάτοικοι ποιότητα ζωής χωρίς διακρίσεις (ενεργειακή φτώχεια, υποβαθμισμένες περιοχές, ατμοσφαιρική και βιομηχανική ρύπανση κ.ά.); Πώς μπορεί μέσα από μια συλλογική συμμετοχική διεργασία να δοθούν λύσεις για σήμερα και για το μέλλον;

350 μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από την Ελευσίνα, την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τη Γερμανία, την Αλβανία, τη Βόρεια Μακεδονία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Σερβία και το Κόσοβο θα συναντηθούν στην Ελευσίνα σε ένα τριήμερο Μαθητικό Συνέδριο, για να δώσουν απαντήσεις σε αυτά, αλλά και ειδικότερα ερωτήματα.

Οι μαθητές οδηγούνται στο συνέδριο έχοντας λάβει την απαιτούμενη προετοιμασία στο σχολείο, η οποία συνίσταται σε τέσσερα επίπεδα: α) επεξεργασία των βασικών εννοιών που σχετίζονται με την κλιματική κρίση, την κλιματική ουδετερότητα και τις ενέργειες που μπορούν να οδηγήσουν στη μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος, β) μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης του σχολείου, της γειτονιάς ή της πόλης τους ως προς το κλιματικό αποτύπωμα, γ) μεθοδολογία του οραματισμού, δ) δημιουργία οδικού χάρτη (roadmap) με χρονικό ορίζοντα το 2030, ο οποίος εκτίθεται στο μαθητικό συνέδριο με τη μορφή poster.

Κατά τη διάρκεια του Μαθητικού Συνεδρίου με συμμετοχική δημοκρατική διαβούλευση θα προτείνουν λύσεις για την Ελευσίνα, αφού πρώτα περιηγηθούν στην πόλη, αναγνωρίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις προκλήσεις και κατανοήσουν τις αλληλεπιδράσεις ανθρώπου - περιβάλλοντος.

Οι λύσεις, με αναφορά σε θεματικές διαδρομές της πόλης, θα αφορούν σε θέματα: βιομηχανία- ενέργεια, θαλάσσιο οικοσύστημα και παράκτιο μέτωπο, κτίρια, αστικό περιβάλλον και κινητικότητα, βιώσιμη διατροφή, διαχείριση απορριμμάτων, πολιτιστική κληρονομιά- αρχαιολογικός χώρος, συμμετοχή των κατοίκων. Κατά την περιήγησή τους στην πόλη της Ελευσίνας, μέσα από το δομημένο περιβάλλον (αρχιτεκτονική χώρων, οικισμοί, κ.λπ.), το πολιτιστικό περιβάλλον (μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι κ.λπ.) και το κοινωνικό περιβάλλον (χωροταξική οργάνωση, οικονομία κ.λπ.), οι μαθητές και οι μαθήτριες θα εξοικειωθούν με την Ελευσίνα και θα κατανοήσουν την αλληλεπίδραση ανθρώπου - περιβάλλοντος, με σκοπό την ανάδειξη προτάσεων.

Οι προτάσεις θα προκύψουν μέσα από διαβούλευση σε ομάδες, δημιουργώντας από κοινού συλλογικό όραμα για ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον. Το συλλογικό αυτό όραμα θα οπτικοποιηθεί μέσω της τέχνης, θα προσφερθεί ως δώρο στην Ελευσίνα και ως παρακαταθήκη για άλλες πόλεις, πολιτιστικές πρωτεύουσες και μη ανά την Ευρώπη.

Αναλυτικό Πρόγραμμα

1

Τρίτη 9 Μαΐου 2023 (1η μέρα, Ελληνικά - Αγγλικά)

09.30 - 10.00: Προσέλευση και εγγραφή μαθητών στο συνέδριο

10.00 - 10.30: Έναρξη συνεδρίου –Χαιρετισμοί

10.30 - 11.00 Παιχνίδια γνωριμίας και αλληλεπίδρασης των μαθητών από την Ελλάδα και τις άλλες χώρες.

Μετά τα παιχνίδια η ομάδα των παιδιών από το εξωτερικό και τη Θεσσαλονίκη θα επισκεφθεί το Δημαρχείο και θα περιηγηθεί στην πόλη της Ελευσίνας και σε επιλεγμένα σημεία που φιλοξενούν δρώμενα και εκθέσεις της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας.

11.00 - 12.30: Διαδρομές μαθητών/τριών. Οι μαθητές των **Διευθύνσεων Εκπαίδευσης Πρωτοβάθμιας Α', Γ' και Δυτικής Αττικής** που συμμετέχουν την πρώτη μέρα του συνεδρίου, χωρισμένοι σε ομάδες μαζί με τους συνοδούς δασκάλους και διευκολυντές, περπατούν στις θεματικές διαδρομές που σχετίζονται με τις ακόλουθες ενότητες:

- **Ενεργή βιομηχανία - ατμοσφαιρική και θαλάσσια ρύπανση**
- **Εγκαταλελειμμένα βιομηχανικά κτίρια και επανάχρηση**
- **Επανασχεδιασμός παράκτιου μετώπου και απόδοσή του στους πολίτες**
- **Αστικό περιβάλλον και κινητικότητα**
- **Πράσινες λύσεις για τα κτίρια και τον αστικό χώρο**
- **Κοινωνική συνοχή και ιδιαιτερότητες της περιοχής**
- **Βιώσιμη διατροφή και τοπικά προϊόντα**

Τα παιδιά, μέσω των θεματικών διαδρομών, εξοικειώνονται με το τοπικό περιβάλλον της Ελευσίνας, έρχονται σε επαφή με πιθανές προβληματικές καταστάσεις τις οποίες και μπορούν να φωτογραφίσουν ή και με στοιχεία βιωσιμότητας τα οποία μπορούν να αναδείξουν. Το συγκεντρωμένο υλικό και το βίωμα του περιπάτου αποτελούν την πρώτη ύλη για τη διαβούλευση των μαθητών και τον οραματισμό λύσεων για τη μετάβαση της πόλης της Ελευσίνας προς την κλιματική ουδετερότητα. Στις διαδρομές αυτές, **ειδικά εκπαιδευμένοι διευκολυντές** συνοδεύουν τη μαθητική ομάδα, σχολιάζουν, δίνουν τις απαιτούμενες πληροφορίες και γενικότερα βοηθούν στη γνωριμία των μαθητών με το τοπικό περιβάλλον.

12.30 - 13.00: Διάλειμμα με σάντουιτς στον χώρο του X- Bowling Art Center.

13.00 - 13.30: Εισηγήσεις από εμπειρογνώμονες (experts). Οι experts είναι άνθρωποι με γνώσεις σχετικές με το θεματικό πεδίο, που θα δεχτούν ερωτήσεις και θα λύσουν απορίες με στόχο τον εμπλουτισμό των προτάσεων των μαθητών/τριών σχετικά με την κλιματική ουδετερότητα στη θεματική της ειδικότητάς τους.

13.30 - 15.30: Οραματισμοί σε θεματικές ομάδες. Ο χώρος του X- Bowling Art Center έχει διαμορφωθεί με κατάλληλο τρόπο ώστε να φιλοξενήσει τη διαβούλευση των μαθητών/τριών. Σε κάθε θεματική ομάδα βρίσκονται 15-18 μαθητές/τριες, που έχουν περπατήσει το ίδιο μονοπάτι και εργάζονται με τη βοήθεια ενός διευκολυντή. Η μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί στις θεματικές ομάδες είναι η μεθοδολογία του World Café με χωρισμό των ομάδων σε 3-4 στρογγυλά τραπέζια. Κατά τη διάρκεια της

1. Οι μαθητές/τριες που προέρχονται από 3 έως 4 σχολεία, ξεκινούν παρουσιάζοντας τις αφίσες των σχολείων τους, που βρίσκονται ήδη πάνω στα τραπέζια τυπωμένα σε Α3 και αφορούν στις προτάσεις κλιματικής ουδετερότητας για το σχολείο, τη γειτονιά ή την πόλη τους. (Τα ίδια poster σε μεγάλο μέγεθος 70X100 θα βρίσκονται μόνιμα σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο της αίθουσας).
2. Ο διευκολυντής επαναδιατυπώνει, συνοψίζοντας από τις παρουσιάσεις των μαθητών/τριών, τις ιδέες της θεματικής της ομάδας κάνοντας έτσι εισαγωγή στο θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν π.χ. Ενέργεια. Οι μαθητές/τριες καταθέτουν την εμπειρία τους από το μονοπάτι (ΠΑΡΟΝ), τι τους άρεσε και τι δεν τους άρεσε με τη βοήθεια και φωτογραφιών του παρόντος της Ελευσίνας που βρίσκονται πάνω στα τραπέζια. Συγχρόνως ο διευκολυντής τοποθετεί στα τραπέζια τις φωτογραφίες από το ΠΑΡΕΛΘΟΝ, που τις έχουν δει τα παιδιά κατά τη διαδρομή στο μονοπάτι και συνδέει ΠΑΡΟΝ – ΠΑΡΕΛΘΟΝ με το επόμενο βήμα της ομάδας που είναι το ΜΕΛΛΟΝ.
3. Ο διευκολυντής τους υπενθυμίζει τη μεθοδολογία του World Café, με την οποία είναι εξοικειωμένοι οι μαθητές/τριες από το σχολείο τους.
4. Η ομάδα χωρίζεται σε 3 στρογγυλά τραπέζια. Το κάθε τραπέζι επεξεργάζεται το ερώτημα του χαρτονιού του (1^{ος} γύρος). Ακολουθούν άλλοι δύο δεκάλεπτοι γύροι με αλλαγή στις ομάδες. Οι μαθητές περνούν από όλα τα τραπέζια. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν μια σειρά από λέξεις-ορολογία πάνω στο θέμα που βρίσκονται σε κουτί. Σε αυτό μπορούν να ανατρέχουν αν ξεχνούν έναν όρο, προκειμένου να μην είναι κατευθυνόμενες οι ιδέες.
5. Η ομάδα του τραπέζιού του τελευταίου γύρου ομαδοποιεί- συνοψίζει τις ιδέες από τα χαρτόνια όλων των τραπέζιων.
6. Σε τέταρτο μεγάλο χαρτόνι 100x70 κάποια παιδιά ξεκινούν την οπτικοποίηση του μονοπατιού του μέλλοντος με κολλάζ και ζωγραφική.
7. Οι μαθητές/τριες αποτυπώνουν στο τέταρτο χαρτόνι τις ιδέες - προτάσεις που μπορούν να συμβάλλουν από τη θεματική τους στην κλιματικά ουδέτερη Ελευσίνα.
8. Η ομάδα προτείνει δυο ή τρεις μαθητές, οι οποίοι παρουσιάζουν στην ολομέλεια τις προτάσεις που προέκυψαν από τη διαβούλευσή τους με τη βοήθεια κινητού μικροφώνου. Το τελικό χαρτόνι κάθε ομάδας αναρτάται στον τοίχο της διαβούλευσης.

15.30 - 16.00: Παρουσίαση των προτάσεων στην ολομέλεια. Όλα τα χαρτόνια τοποθετούνται στον τοίχο ώστε να είναι ορατά απ' όλες τις ομάδες και κάθε ομάδα παρουσιάζει το χαρτόνι με τις ιδέες της.

16.00 - 17.00: Επιστροφή στην Αθήνα.

Οι συμμετέχοντες μαθητές στον οραματισμό της πρώτης ημέρας προέρχονται από τα Δημοτικά σχολεία: 8^ο Δημοτικό Σχολείο Φιλαδέλφειας, 10^ο Δημοτικό Σχολείο Ηλιούπολης, 4^ο και 5^ο Δημοτικά Σχολεία Πετρούπολης, 39^ο Δημοτικό Σχολείο Περιστερίου, 4^ο και 7^ο Δημοτικά Σχολεία Ελευσίνας.

εργασίας οι μαθητές/τριες μπορούν να απευθυνθούν στον εμπειρογνώμονα (expert), για να λύσουν τις απορίες τους σχετικά με τη θεματική τους.

Αναλυτικά ακολουθούν τα παρακάτω στάδια:

2

Τετάρτη 10 Μαΐου 2023 (2η μέρα, Αγγλικά)

10.00 - 11.30: Διαδρομές μαθητών/τριών (Μαθητές από τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης Δευτεροβάθμιας Ανατολικής Θεσσαλονίκης, τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Α΄ Αθήνας και Δυτ. Αττικής, Γερμανικών και Βαλκανικών Σχολείων).

Τα παιδιά, μέσω των θεματικών διαδρομών, εξοικειώνονται με το τοπικό περιβάλλον της Ελευσίνας, έρχονται σε επαφή με πιθανές προβληματικές καταστάσεις τις οποίες και μπορούν να φωτογραφίσουν ή και με στοιχεία βιωσιμότητας τα οποία μπορούν να αναδείξουν. Το συγκεντρωμένο υλικό και το βίωμα του περιπάτου αποτελούν την πρώτη ύλη για τη διαβούλευση των μαθητών και τον οραματισμό λύσεων για τη μετάβαση της πόλης της Ελευσίνας προς την κλιματική ουδετερότητα. Στις διαδρομές αυτές, **ειδικά εκπαιδευμένοι διευκολυντές** συνοδεύουν τη μαθητική ομάδα, σχολιάζουν, δίνουν τις απαιτούμενες πληροφορίες και γενικότερα βοηθούν στη γνωριμία των μαθητών με το τοπικό περιβάλλον.

11.30 - 12.00: Διάλειμμα με σάντουιτς στο χώρο του X- Bowling Art Center.

12.00 - 12.30: Εισηγήσεις από εμπειρογνώμονες (experts). Οι experts είναι άνθρωποι με γνώσεις σχετικές με το θεματικό πεδίο, που θα δεχτούν ερωτήσεις και θα λύσουν απορίες με στόχο τον εμπλουτισμό των προτάσεων των μαθητών/τριών σχετικά με την κλιματική ουδετερότητα στη θεματική της ειδικότητάς τους.

12.30 - 14.30: Οραματισμοί σε θεματικές ομάδες. Ο χώρος του X- Bowling Art Center έχει διαμορφωθεί με κατάλληλο τρόπο ώστε να φιλοξενήσει τη διαβούλευση των μαθητών/τριών. Σε κάθε θεματική ομάδα βρίσκονται 15-18 μαθητές/τριες, που έχουν περπατήσει το ίδιο μονοπάτι και εργάζονται με τη βοήθεια ενός διευκολυντή. Η μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί στις θεματικές ομάδες είναι η μεθοδολογία του World Café με χωρισμό των ομάδων σε 3-4 στρογγυλά τραπέζια. Κατά τη διάρκεια της εργασίας οι μαθητές/τριες μπορούν να απευθυνθούν στον εμπειρογνώμονα (expert), για να λύσουν τις απορίες τους σχετικά με τη θεματική τους. Αναλυτικά ακολουθούν τα παρακάτω στάδια:

1. Οι μαθητές/τριες που προέρχονται από 3 έως 4 σχολεία, ξεκινούν παρουσιάζοντας τις αφίσες των σχολείων τους, που βρίσκονται ήδη πάνω στα τραπέζια τυπωμένα σε Α3 και αφορούν στις προτάσεις κλιματικής ουδετερότητας για το σχολείο, τη γειτονιά ή την πόλη τους. (Τα ίδια poster σε μεγάλο μέγεθος 70X100 θα βρίσκονται μόνιμα σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο της αίθουσας).
2. Ο διευκολυντής επαναδιατυπώνει, συνοψίζοντας από τις παρουσιάσεις των μαθητών/τριών, τις ιδέες της θεματικής της ομάδας κάνοντας έτσι εισαγωγή στο θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν π.χ. Ενέργεια. Οι μαθητές/τριες καταθέτουν την εμπειρία τους από το μονοπάτι (ΠΑΡΟΝ), τι τους άρεσε και τι δεν τους άρεσε με τη βοήθεια και φωτογραφιών του παρόντος της Ελευσίνας που βρίσκονται πάνω στα τραπέζια. Συγχρόνως ο διευκολυντής τοποθετεί στα

3. Ο διευκολυντής τους υπενθυμίζει τη μεθοδολογία του World Café, με την οποία είναι εξοικειωμένοι οι μαθητές/τριες από το σχολείο τους.
4. Η ομάδα χωρίζεται σε 3 στρογγυλά τραπέζια. Το κάθε τραπέζι επεξεργάζεται το ερώτημα του χαρτονιού του (1^{ος} γύρος). Ακολουθούν άλλοι δύο δεκάλεπτοι γύροι με αλλαγή στις ομάδες. Οι μαθητές περνούν από όλα τα τραπέζια. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν μια σειρά από λέξεις- ορολογία πάνω στο θέμα που βρίσκονται σε κουτί. Σε αυτό μπορούν να ανατρέχουν αν ξεχνούν έναν όρο, προκειμένου να μην είναι κατευθυνόμενες οι ιδέες.
5. Η ομάδα του τραπέζιού του τελευταίου γύρου ομαδοποιεί- συνοψίζει τις ιδέες από τα χαρτόνια όλων των τραπέζιων.
6. Σε τέταρτο μεγάλο χαρτόνι 100x70 κάποια παιδιά ξεκινούν την οπτικοποίηση του μονοπατιού του μέλλοντος με κολλάζ και ζωγραφική.
7. Οι μαθητές/τριες αποτυπώνουν στο τέταρτο χαρτόνι τις ιδέες - προτάσεις που μπορούν να συμβάλλουν από τη θεματική τους στην κλιματικά ουδέτερη Ελευσίνα.
8. Η ομάδα προτείνει δυο ή τρεις μαθητές, οι οποίοι παρουσιάζουν στην ολομέλεια τις προτάσεις που προέκυψαν από τη διαβούλευσή τους με τη βοήθεια κινητού μικροφώνου. Το τελικό χαρτόνι κάθε ομάδας αναρτάται στον τοίχο της διαβούλευσης.

14.30 - 15.30: Παρουσίαση των προτάσεων στην ολομέλεια. Όλα τα χαρτόνια τοποθετούνται στον τοίχο ώστε να είναι ορατά απ' όλες τις ομάδες και κάθε ομάδα παρουσιάζει το χαρτόνι με τις ιδέες της.

15.30 - 16.30: Κλείσιμο και προετοιμασία για την επόμενη ημέρα. Μαθητές και εκπαιδευτικοί κάνουν τη σύνθεση των προτάσεων που έχουν προκύψει από τις δύο ημέρες.

Οι συμμετέχοντες μαθητές της δεύτερης ημέρας προέρχονται από τα σχολεία: 1^ο και 3^ο Γυμνάσιο Καλαμαριάς, 1^ο Γυμνάσιο Πυλαίας, 2^ο Γυμνάσιο Περαιάς, 11^ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης, 1^ο Δημοτικό Σχολείο Ελευσίνας, 3^ο Δημοτικό Σχολείο Ζωγράφου, Schweizerhof Elementary School (Γερμανία), Wilhelm-von-Humboldt School (Γερμανία), Temple-Grandin School (Γερμανία), Private elementary school Tvrdava (Σερβία), Rapatnica Primary School (Βοσνία-Ερζεγοβίνη), Slavko Lumbarkovski, Municipal Primary school (Βόρεια Μακεδονία), Faik Konica Primary and lower secondary school (Κόσοβο), Ismail Klosi (Αλβανία)

τραπέζια τις φωτογραφίες από το ΠΑΡΕΛΘΟΝ, που τις έχουν δει τα παιδιά κατά τη διαδρομή στο μονοπάτι και συνδέει ΠΑΡΟΝ – ΠΑΡΕΛΘΟΝ με το επόμενο βήμα της ομάδας που είναι το ΜΕΛΛΟΝ.

3

Πέμπτη 11 Μαΐου 2023 (3η μέρα, Αγγλικά)

09.00 - 10.00: Σύνοψη αποτελεσμάτων διαβούλευσης. Σύνθεση των προτάσεων που έχουν προκύψει από την πρώτη και δεύτερη μέρα από μαθητική αντιπροσωπεία, ταξινόμησή τους ανά θεματικό πεδίο και δημιουργία ψηφίσματος.

10.00: Άφιξη των αντιπροσωπειών από τα σχολεία της Αθήνας, των Βαλκανίων και της Γερμανίας.

10.00 - 10.30: Παρουσίαση αποτελεσμάτων και ψηφίσματος. Ανακοίνωση στα αγγλικά στην ολομέλεια των προτάσεων ανά θεματική, όπως διαμορφώθηκε από τη σύνθεση των προηγούμενων ημερών. Το κείμενο - ψήφισμα ανακοινώνεται στην ολομέλεια και διαμοιράζεται σε όλες τις ομάδες.

10.30 - 12.45: Οπτικοποίηση των προτάσεων του οραματισμού μέσω της τέχνης. Οι μαθητές/τριες της τρίτης ημέρας χωρίζονται σε ομάδες και συμμετέχουν στα παρακάτω εργαστήρια:

α) Εικαστική αποτύπωση σε χάρτη. Οι μαθητές/τριες σηματοδοτούν τις θεματικές διαδρομές που περπάτησαν πάνω σε χάρτη της Ελευσίνας, προσθέτουν τις προτάσεις τους για αλλαγές και αποτυπώνουν τα συναισθήματά τους.

β) Κατασκευή πικετών. Οι μαθητές/τριες αποφασίζουν ποια συνθήματα θέλουν να βρίσκονται πάνω στις πικέτες, τα γράφουν πάνω σ' αυτές και τις καλλιτεχνούν για να τις χρησιμοποιήσουν στη συμβολική μαθητική πορεία προς το Δημαρχείο στη λήξη του συνεδρίου. Το εργαστήριο κατασκευής πικετών με μαθητικά συνθήματα για την κλιματική ουδετερότητα αποτελεί μια έκφραση της διάθεσης ή πρόθεσης των μαθητών/τριών για δράση.

γ) Μουσικό εργαστήριο. Στο εργαστήριο μουσικής οι μαθητές/τριες γράφουν τους στίχους ενός τραγουδιού πάνω σε δοσμένη μελωδία και το προετοιμάζουν, ώστε να το αποδώσουν στη λήξη του συνεδρίου στο Δημαρχείο.

δ) Εργαστήριο φωτογραφίας. Οι μαθητές/τριες δημιουργούν με εικόνες που έχουν αποτυπώσει με τον φακό τους από την Ελευσίνα μια πραγματική έκθεση. Οι εκτυπωμένες φωτογραφίες θα «αποκτήσουν φωνή» μέσα από λεζάντες, που θα δημιουργήσουν τα παιδιά και θα τοποθετηθούν σε stands, έτσι ώστε να την δουν και οι κάτοικοι της Ελευσίνας.

ε) Εικαστικό εργαστήριο. Με τη βοήθεια εικαστικού καλλιτέχνη οπτικοποιείται με μεικτή τεχνική το όραμα της μαθητικής διαβούλευσης των τριών ημερών για την κλιματική ουδετερότητα.

στ) Κατασκευή γλυπτού. Με ανακυκλώσιμα υλικά οι μαθητές/τριες καλλιτεχνούν μία τρισδιάστατη κατασκευή που αντιπροσωπεύει το όραμά τους για την κλιματική ουδετερότητα της Ελευσίνας.

ζ) Θεατρικό δρώμενο. Οι μαθητές/τριες εκφράζονται με θεατρικές τεχνικές σε θέματα σχετικά με την κλιματική ουδετερότητα. Η ομάδα αναπαριστά σωματικά τις εμπειρίες που συνέλεξε κατά τη διάρκεια των τριών ημερών του συνεδρίου.

η) Μουσικό δρώμενο και χορός. Συμμετοχική δημιουργία «Ενωτικού τραγουδιού» με λέξεις και φράσεις από την συμμετοχή στο Μυστήριο 149 μαζί με «κίνηση στον κύκλο» (κύκλιο χορό), που αναδεικνύει τα μηνύματα του ενωτικού τραγουδιού και ενσταλάζει αισθήματα, νοήματα, εμπειρίες, μνήμες, οράματα, γεφυρώνοντας παρελθόν-παρόν-μέλλον, με γνώμονα τη συμμετοχή των μαθητών σε όλη τη δράση.

12:45 - 13.00: Αναστοχασμός και κλείσιμο

Τα παιδιά αναστοχάζονται σε κύκλο και μοιράζονται τα συναισθήματά τους

13.00 - 13.30: Διάλειμμα με σάντουιτς

13.30 - 14.30: Μαθητική πορεία προς το Δημαρχείο με χρήση των πικετών, στάση στην πλατεία, απόδοση του τραγουδιού από τους μαθητές και επίδοση στο Δήμαρχο των προτάσεων του μαθητικού συνεδρίου για τη μετάβαση του Μαθητικού Συνεδρίου προς ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον.

Περιγραφή θεματικών διαδρομών

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ/ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Διαδρομή ΒΛΥΧΑ	X- Bowling Art Center, Παλαιό Ελαιουργείο, Τιτάν, Διαλυτήρια πλοίων, μπάζωμα λιμανιού, υγροβιότοπος, εκβολή ρέματος “Σούρες”
Διαδρομή ΙΡΙΣ	X- Bowling Art Center, Ανακαινισμένα νεοκλασικά (οδός Χαριλάου και Ίωνος Δραγούμη), εργατικές κατοικίες, εργοστάσιο και φουγάρο ΙΡΙΣ, Jumbo
Διαδρομή ΚΡΟΝΟΣ	Εργοστάσιο και λιμάνι ΚΡΟΝΟΣ, παραλία λουομένων, Αένσος πλους, λιμανάκι ψαράδων, ΟΛΕ (Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας), αφετηρία λεωφορείων, μαρίνα, X- Bowling Art Center

Διαδρομή
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

X- Bowling Art Center, Πεζόδρομος Νικολαΐδου, αρχαιολογικός χώρος, αρχαιολογικό μουσείο, σημείο με θέα
(κόλπος Ελευσίνας, ελαιουργείο, ΒΟΤΡΥΣ, ΤΙΤΑΝ)

Στρογγυλά τραπέζια

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Ομάδα 1 (ΒΛΥΧΑ)	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΕΝΕΡΓΕΙΑ	Η ομάδα θα εξετάσει το θέμα της ενέργειας σε σχέση με την παραγωγή και τη χρήση της, τις εναλλακτικές πηγές και την εξοικονόμηση και θα αναζητήσει λύσεις για τον μετασχηματισμό της τοπικής βιομηχανίας και τις πόλεις εν γένει με στόχο μια κλιματικά ουδέτερη Ελευσίνα.
Ομάδα 2 (ΒΛΥΧΑ)	ΘΑΛΑΣΣΑ- ΑΚΤΗ- ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ	Η ομάδα θα ασχοληθεί με το θέμα της θάλασσας και του υγροτόπου, την προστασία τους ως οικοσυστήματα για την απορρόφηση του CO ₂ και την απόδοση του παράκτιου μετώπου στους κατοίκους, με στόχο την περιβαλλοντική αναζωογόνηση της περιοχής, τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων
Ομάδα 3 (ΒΛΥΧΑ)	ΚΤΙΡΙΑ	Η ομάδα θα εξετάσει το θέμα της αξιοποίησης των εγκαταλελειμμένων και επαναχρησιμοποιούμενων βιομηχανικών και άλλων δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων και του περιβάλλοντα χώρου τους, μέσω ολοκληρωμένων ή σημειακών παρεμβάσεων και με τρόπο ενεργειακά αποδοτικό και αρχιτεκτονικά βιώσιμο με στόχο την ανάδειξη της ιστορίας του τόπου και της διατήρησης της ιστορικής μνήμης σε μια κλιματικά ουδέτερη πορεία της πόλης.
Ομάδα 4 (ΚΡΟΝΟΣ)		
Ομάδα 5 (ΚΡΟΝΟΣ)	ΘΑΛΑΣΣΑ	Η ομάδα θα ασχοληθεί με το θέμα της θάλασσας, την προστασία της ως οικοσύστημα για την απορρόφηση του CO ₂ , τον πράσινο μετασχηματισμό των λιμανιών της και των θαλασσιών μεταφορών καθώς και την απόδοση του παράκτιου μετώπου στους κατοίκους, με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα.
Ομάδα 6 (ΚΡΟΝΟΣ)	ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	Η ομάδα θα διερευνήσει όλα τα θέματα της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, τόσο μέσα στην πόλη όσο και στη σύνδεσή της με την Αθήνα και τον Πειραιά, με στόχο την διευκόλυνση της ζωής των κατοίκων και επισκεπτών με κλιματικά ουδέτερους τρόπους.
Ομάδα 7 (ΙΡΙΣ)		
Ομάδα 8 (ΙΡΙΣ)	ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ	Η ομάδα θα ασχοληθεί με τη βιώσιμη διαχείριση των απορριμμάτων (μείωση- επανάχρηση- ανακύκλωση) και τις υποδομές της πόλης που την υπηρετούν, με στόχο τη μετάβαση της Ελευσίνας στην κλιματική ουδετερότητα.
Ομάδα 9 (ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ)	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	Η ομάδα θα εξετάσει τον αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας ως πολιτιστική κληρονομιά και ως δημόσιο χώρο, την προστασία του από την κλιματική αλλαγή και τις πιέσεις από τον τουρισμό και την καθολική σύνδεση του παρελθόντος με το μέλλον στην κατεύθυνση της κλιματικής ουδετερότητας σε ένα τοπικό αλλά και παγκόσμιο ιστορικό πλαίσιο.
Ομάδα 10 (ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ)	ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	Η ομάδα θα διερευνήσει όλα τα θέματα της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, τόσο μέσα στην πόλη όσο και στη σύνδεσή της με την Αθήνα και τον Πειραιά, με στόχο την διευκόλυνση της ζωής των κατοίκων και επισκεπτών με κλιματικά ουδέτερους τρόπους, με ιδιαίτερη έμφαση στις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά του αρχαιολογικού χώρου και την σύνδεσή του με την ευρύτερη περιοχή λειτουργικά αλλά και ιστορικά.
Ομάδα 11 (ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ)	ΔΙΑΤΡΟΦΗ - ΓΕΩΡΓΙΑ	Η ομάδα θα συζητήσει το θέμα της βιώσιμης διατροφής και της τοπικής παραγωγής των τροφίμων, με στόχο τη μετάβαση της Ελευσίνας στην κλιματική ουδετερότητα.

Μεθοδολογία Σχεδιασμού

Στον σχεδιασμό και την υλοποίηση και των τριών ημερών του μαθητικού συνεδρίου ακολουθείται η μεθοδολογία [Beacon](#) με τα παρακάτω στάδια:

Ενότητα	Περιεχόμενο
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ	Μονοπάτια - Συλλογή εντυπώσεων και ιδεών, διάδραση με κατοίκους
ΑΦΙΞΗ	Εξερεύνηση και έκφραση των μαθητών/τριών (τι τους άρεσε/τι όχι σε σύνδεση με την κλιματική ουδετερότητα στη διαδρομή που περπάτησαν) (ΠΑΡΟΝ)
ΑΙΣΘΗΣΗ	Επίδειξη φωτογραφιών από το παρελθόν της Ελευσίνας- συζήτηση και σύνδεση με το παρόν και μετάβαση στο όραμα για το μέλλον (ΠΑΡΕΛΘΟΝ-ΜΕΛΛΟΝ)
ΜΑΘΗΣΗ	Διερεύνηση συγκεκριμένων ερωτημάτων σε ολομέλεια για την κλιματική ουδετερότητα της πόλης με τη συμμετοχή ειδικών (experts) ανά θεματική ενότητα.
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	Σχεδιασμός ενός κοινού οράματος και διαβούλευση των μαθητών/τριών σε μικρές ομάδες με τη μέθοδο του World Café ανά θεματική ενότητα και βάσει των συναισθηματικών και γνωσιακών δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια των μονοπατιών στην Ελευσίνα.
ΔΙΑΔΟΣΗ	Παρουσίαση του ομαδικού οράματος σε ολομέλεια στα υπόλοιπα παιδιά του συνεδρίου και στους ενδιαφερόμενους φορείς (Δήμαρχο, τοπική κοινωνία, τύπο και σε υπόλοιπα σχολεία το διάστημα μετά το συνέδριο).

Συμμετέχοντα σχολεία

- 1^ο Δημοτικό Σχολείο Ελευσίνας
- 4^ο Δημοτικό Σχολείο Ελευσίνας
- 7^ο Δημοτικό Σχολείο Ελευσίνας
- 8^ο Δημοτικό Σχολείο Φιλαδέλφειας (Αθήνα)
- 3^ο Δημοτικό Σχολείο Ζωγράφου (Αθήνα)
- 10^ο Δημοτικό Σχολείο Ηλιούπολης (Αθήνα)
- 4^ο Δημοτικό Σχολείο Πετρούπολης (Αθήνα)
- 5^ο Δημοτικό Σχολείο Πετρούπολης (Αθήνα)
- 39^ο Δημοτικό Σχολείο Περιστερίου (Αθήνα)
- 1^ο Γυμνάσιο Καλαμαριάς (Θεσσαλονίκη)
- 3^ο Γυμνάσιο Καλαμαριάς (Θεσσαλονίκη)
- 1^ο Γυμνάσιο Πυλαίας (Θεσσαλονίκη)
- 2^ο Γυμνάσιο Περαιάς (Θεσσαλονίκη)
- 11^ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης
- Schweizerhof Elementary School (Βερολίνο, Γερμανία)
- Wilhelm-von-Humboldt School (Βερολίνο, Γερμανία)
- Temple-Grandin School (Βερολίνο, Γερμανία)
- Private elementary school Tvrđava (Petrovaradin, Novicad area, Σερβία)
- Rapatnica Primary School (Srebrenik, Βοσνία-Ερζεγοβίνη)
- Slavko Lumbarkovski, Municipal Primary school (Novaci, Βόρεια Μακεδονία)
- Faik Konica Primary and lower secondary school (Pristina, Κόσοβο)
- Ismail Klosi (Ballsh, Αλβανία)

Οργανωτική επιτροπή

- Εύη Τζανακάκη (Project Manager), Αρχιτέκτων Μηχανικός -Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ)
- Μαρία Δημοπούλου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Π.Ε. Α' Αθήνας
- Ελένη Νιάρχου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Π.Ε. Γ' Αθήνας
- Αλεξάνδρα Τσίγκου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Π.Ε. Δυτικής Αττικής
- Αντωνία Δαρδιώτη, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ.Ε. Ανατολικής Θεσσαλονίκης
- Florian Kliche, Managing Director (UfU)
- Cindy Prager, Research Associate Department for Energy Efficiency and Energy Transition (UfU)
- Muriel Neugebaue, Research Associate Department for Energy Efficiency and Energy Transition (UfU)

Φορείς συνεδρίου

Supported by:

Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

European
Climate Initiative
EUKI

on the basis of a decision
by the German Bundestag

**ΚΑΠΕ
CRES** | CENTRE FOR RENEWABLE
ENERGY SOURCES AND SAVING

UfU Independent Institute
for Environmental Issues

2023 ΕΛΕΥΣΙΣ
EUROPEAN CAPITAL
of CULTURE
2023ELEUSIS.EU

HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF EDUCATION & RELIGION
REGIONAL DIRECTORATE OF PRIMARY AND SECONDARY EDUCATION OF ATTICA
REGIONAL DIRECTORATE OF PRIMARY AND SECONDARY EDUCATION OF CENTRAL MACEDONIA

DEPARTMENT OF PRIMARY EDUCATION OF A' DIRECTORATE OF ATHENS	DEPARTMENT OF PRIMARY EDUCATION OF C' DIRECTORATE OF ATHENS	DEPARTMENT OF PRIMARY EDUCATION OF WEST ATTICA DIRECTORATE	DEPARTMENT OF SECONDARY EDUCATION OF EAST THESSALONIKI DIRECTORATE
--	--	---	---

SCHOOL ENVIRONMENTAL EDUCATION ACTIVITIES